

Onderwerp: Wmo-verordening 2014

Schiermonnikoog, 5 december 2013

Aan de Gemeenteraad

Aanleiding

De Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) geeft ons een wettelijk kader op grond waarvan we met een samenhangend stelsel van wonen, zorg en welzijn, het meedoen van alle mensen aan de samenleving moeten bevorderen. Voor veel mensen is deelnemen aan de samenleving en zich inzetten voor zichzelf en anderen een vanzelfsprekendheid. Soms lukt dat meedoen niet op eigen kracht. Als meedoen op eigen kracht niet kan, is ondersteuning nodig. Wij ondersteunen inwoners die dat nodig hebben in hun bijdrage aan de samenleving, bieden hulp bij het herstellen van hun zelfredzaamheid om mee te doen in de maatschappij.

De ondersteuning aan inwoners bieden wij onder andere door het beschikbaar stellen van individuele voorzieningen. Met betrekking tot deze voorzieningen is in artikel 5 van de Wmo bepaald, dat bij verordening regels worden vastgesteld door de gemeenteraad. Door de omslag naar gekanteld werken voldoet de huidige verordening (Verordening individuele voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Schiermonnikoog) niet meer.

Om meedoen in de samenleving en zelfredzaamheid te stimuleren is het niet genoeg om 'alleen' individuele voorzieningen te verstrekken. Vanuit deze gedachte ontwikkelt de uitvoering van de Wmo zich van een claimgerichte voorzieningenwet naar een wet, waarin de mogelijkheden en de vraag van de klant centraal staan. Het te bereiken resultaat staat centraal, in plaats van het verstrekken van een voorziening. Deze ontwikkeling staat inmiddels algemeen bekend onder de naam 'de kanteling': een proces om de Wmo te doen kantelen naar een wijze van uitvoeren die recht doet aan de compensatieplicht. De compensatieplicht (artikel 4 Wmo) is gericht op het bevorderen van zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie van inwoners en hun in staat te stellen: een huishouden te voeren; zich te verplaatsen in en om de woning; zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel; medemensen te ontmoeten, sociale verbanden aan te gaan en te onderhouden.

De voorliggende Wmo – Verordening Schiermonnikoog 2014 (bijlage 1 bij deze adviesnota) is de eerste 'gekantelde' Wmo - verordening van Schiermonnikoog. In deze verordening staat niet meer het verstrekken van voorzieningen centraal, maar het beantwoorden van de daadwerkelijke hulpvraag van een inwoner. Dat antwoord kan divers zijn; van een advies op maat, een oplossing in de informele sfeer, verwijzen naar een andere organisatie tot het verstrekken van een voorziening. Kortom: maatwerk! In deze verordening ligt het zwaartepunt op het behalen van resultaten. Ofwel **het helpen van inwoners met het oplossen van hun hulpvraag**. De focus ligt daarbij allereerst op het vergroten van de eigen kracht van de hulpvrager (en diens sociale omgeving) en daarnaast ook op het bewerkstelligen van zelfredzaamheid. Omdat zelfregie bijdraagt aan eigen kracht, is voor Schiermonnikoog het geven van een bepaalde mate van keuzevrijheid aan inwoners een randvoorwaarde.

Een verordening, bevat regels over de door het college te verlenen individuele voorzieningen, en de voorwaarden waaronder inwoners die een aanspraak kunnen maken op dergelijke voorzieningen. Schiermonnikoog heeft er bewust voor gekozen het aantal regels in deze verordening zo beperkt mogelijk te houden. Dit in de overtuiging dat, in de lijn van het gekanteld werken, aan hulpvragers en professionals ruimte en vertrouwen moet worden gegeven te komen tot adequate oplossingen op maat. Met het beperken van de regels stuurt Schiermonnikoog aan op een minder bureaucratische maar flexibele uitvoeringspraktijk.

Het gekanteld werken past bij de doelstellingen en de speerpunten van de gemeente op het gebied van de Wmo (zie pagina 4 Wmo Beleidsvisie 2013 – 2016 en bijlage 2 bij deze adviesnota). Het is een methode met de volgende kenmerken:

Op de vraag gericht:

Niet het aanbod van voorzieningen of het uitvoeren van wetgeving staan centraal, maar het probleem van de burger. Een goede analyse van dat probleem (vraagverheldering) is onontbeerlijk. Heeft de inwoner moeite met participeren in de samenleving? Op welk terrein dan? Waar loopt hij of zij tegenaan?

De directe vraag/wens van de inwoner zegt niet altijd alles van diens werkelijke probleem. Door samen met die inwoner, en eventueel mensen uit diens omgeving, goed het probleem te analyseren, kan een oplossing voor het feitelijke probleem gevonden worden.

Uitgaan van de eigen kracht van burgers:

Kunst is inwoners te helpen, maar hen daarbij zo weinig mogelijk op de overheid te laten leunen. Hulpvragen worden daarom niet uit handen genomen, maar inwoners worden ondersteund bij het zelf oplossen daarvan. Bijna iedereen is in staat zelf, of met behulp van familie en vrienden zaken op te pakken. Het aanzetten van inwoners dat te doen, is de belangrijkste manier van activeren.

Proactieve houding:

Het stimuleren en motiveren van inwoners vereist een positieve houding. Een houding waarbij in mogelijkheden wordt gedacht in plaats van in onmogelijkheden. Samen met de betrokkenen wordt bekeken wat wel kan.

Een proactieve houding betekent ook daadkrachtig en slagvaardig zijn. Niet afwachten tot er bijvoorbeeld een aanvraag wordt ingediend. Maar zelf mogelijke problemen signaleren. Er op af als dat nodig is.

Integraal werken:

Inwoners participeren op diverse manieren. Er zijn dan ook diverse wetten en regelingen die tot doel hebben dat te bevorderen. Hierin schuilt een risico van verkokering.

Door uit te gaan van de vraag van de burger (zie 1.) kan integraal worden gewerkt. De medewerker die de inwoners helpt diens vraag te verhelderen doet dit door oog te hebben voor alle facetten van participeren, op welk terrein die ook gelegen zijn. Ook heeft de medewerker oog voor het gezin van de hulpvrager en de problemen die daarbinnen spelen.

De uitvoeringspraktijk is gericht op het aanzetten van inwoners tot participatie. Daarom ligt daar het zwaartepunt op goede vraagverheldering om zo te komen tot een integrale aanpak.

5. Ruimte voor professional:

De medewerkers die inwoners helpen met vraagverheldering zijn goed opgeleide professionals, mensen die kunnen handelen op basis van kennis, ervaring en vaardigheden. Deze professional beschikt uiteraard zelf over voldoende vaardigheden, maar krijgt ook de ruimte om naar eigen inzicht samen met de burger naar creatieve oplossingen te zoeken.

De professional heeft de opdracht burgers aan te zetten tot participatie. Hij of zij wordt door deze opdracht gestuurd, niet door regels of procedures. Ook het coachen van de professional wordt gedaan op het behalen van de opdracht.

6. "Smart:

Nadat duidelijk is wat het feitelijke probleem van de burger is, wordt die geholpen met het vinden van een oplossing. Die oplossing wordt altijd zo dicht mogelijk bij de persoon zelf gezocht. Wat kan iemand zelf? Hoe kunnen gezinsleden of andere mensen een steentje bijdragen? Zijn er alternatieve oplossingen (bijvoorbeeld een 2e stofzuiger op de eerste verdieping in plaats van een huishoudelijke hulp)? Daarna komen de voor ieder toegankelijke oplossingen in beeld, waarbij gekeken wordt naar algemeen gebruikelijke oplossingen, algemene en collectieve voorzieningen. Als laatste komt in beeld het verlenen van een individueel recht op een voorziening.

"Smart werken" zorgt ervoor dat vrijwilligers worden ingezet waar dat kan, en professionals waar dat moet. Collectief waar mogelijk, individuele hulp waar dat nodig is.

7. Niet vrijblijvend, maar resultaat gericht:

Er wordt met duidelijke doelen gewerkt. Samen met de inwoner wordt bepaald wat er moet gebeuren, op welke wijze dat kan en wanneer het gerealiseerd moet zijn. Naderhand wordt met de inwoner nagegaan of het beoogde is behaald.

Kanttekeningen

De kanteling vraagt een cultuuromslag:

Wij realiseren ons dat de kanteling van de Wmo niet iets is wat van vandaag op morgen is gerealiseerd. Wij vragen van professionals een omslag in denken en handelen te maken en van inwoners niet meer claimgericht te denken. Jarenlang stond het verstrekken / ontvangen van voorzieningen centraal. Nu is het de hulpvraag en de eigen kracht. Cultuur is niet iets wat je zomaar kantelt. Dit vraagt tijd en energie.

Maatwerk brengt de suggestie van 'rechtsongelijkheid' met zich mee:

Het verstrekken van voorzieningen is niet meer de uitkomst van het volgen van een strak protocol of een verstrekkingsboek. Het is de uitkomst van een gesprek, eigen kracht en hoe wij tot het gewenste resultaat kunnen komen. Omdat geen enkel mens, geen enkele situatie en geen enkel gesprek hetzelfde is, kan dit leiden tot de suggestie van rechtsongelijkheid. Dit is inherent aan maatwerk. Om dit risico zoveel mogelijk te beperken wordt geïnvesteerd in de kwaliteit van de professionals. Daarnaast is er voldoende beschreven in de Wmo, Algemene wet bestuursrecht (Abw) en Jurisprudentie die al leidend zijn. In artikel 26 van de Wmo is een dubbele motivatieplicht opgelegd. Er moet goed onderzoek worden gedaan en alle overwegingen en afwegingen moeten in het besluit (de beschikking) worden vastgelegd. Hiermee krijgt de belanghebbende duidelijkheid.

Een voldoende algemeen aanbod is voorwaarde om de kanteling te laten slagen:

Met de kanteling willen we bereiken dat meer algemene, voorliggende en collectieve voorzieningen voor en door de inwoners met een beperking worden ingezet. De gekantelde werkwijze is daarom onlosmakelijk verbonden met onder andere het beleid op het gebied van mantelzorg, vrijwilligers, ouderen maar ook op het gebied van Werk en Inkomen. Het is van belang om het collectieve aanbod te behouden en als gemeente in te zetten op het ontwikkelen van een goed aanbod van algemene voorzieningen, aansluitend op een nieuwe behoefte. Want als algemene voorzieningen niet beschikbaar zijn, dan zal alsnog een (duurdere) individuele voorziening moeten worden verstrekt.

Toekomstige ontwikkelingen:

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft via een consultatieronde gereageerd op het conceptwetsontwerp van de nieuwe Wmo 2015 (12 juli 2013). Aanleiding voor de nieuwe Wmo 2015 is de voorgenomen transitie van AWBZ - taken naar gemeenten per 1 januari 2015. De nieuwe wet zal meer nadruk leggen op eigen inzet van burgers. Het conceptwetsontwerp introduceert het begrip 'maatwerkvoorziening' in plaats van compensatieplicht. Kernvraag voor de VNG is of gemeenten met de nieuwe wet de noodzakelijke keuzes kunnen maken, gelet op de grote bezuinigingen vanaf 2015. Het is op dit moment niet duidelijk wanneer de nieuwe wet wordt ingevoerd en welke gevolgen dit heeft voor de gemeenten. Het conceptwetsontwerp is voor advies naar de Raad van State verzonden en moet nog in beide Kamers worden besproken en vastgesteld. De verwachting is dat de invoering van de nieuwe Wmo 2015, gevolgen zal hebben voor de verordening van de gemeente.

Te voorziene inzet middelen

De uitvoering van de Wmo vindt plaats binnen de daarvoor gestelde financiële kaders.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Schiermonnikoog,
de secretaris, de burgemeester,

B. Boelens

J. Stellinga